

Uppdatering samrådsunderlag inför annonsering för allmänhet och organisationer. September 2022. 2021-139

UTRIVNING AV BEFINTLIG PIR/BRYGGA SAMT ANLÄGGANDE AV FLYTANDE VÅGBRYTARE/BRYGGA

Befintligt utseende

Blivande utseende (fotomontage)

2021-03-22

ÄRENDE

Samråd inför ansökan om tillstånd, enligt 11 kap miljöbalken, för utrivning av befintlig Vågbrytare/pir samt för anläggande av ny flytande Vågbrytare /pir med samma läge som befintlig belägen vid småbåtshamnen i Karlsborgsviken. (se bilaga 1)

Syftet med projektet är att ersätta befintlig Vågbrytare/pir, vars konstruktion uppvisar sådana skador/brister, att reparation inte är möjlig.

Karlsborgs kommun önskar nu era synpunkter när det gäller den planerade verksamhetens lokalisering, omfattning, utformning och de miljöeffekter som verksamheten kan antas medföra i sig eller till följd av yttre händelser, samt miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning. Samrådsyttrande kan lämnas via brev till Samhällsbyggnadschef Håkan Karlsson Karlsborgs kommun, 546 82 Karlsborg, eller via e-post till hakan.karlsson@karlsborg.se . Märk yttrandet ”Samrådsyttrande Vågbrytare”

Yttrande önskas senast 2022-10-14.

Innehållsförteckning

1	Administrativa uppgifter	
2	Rådighet	
3	Bakgrund	
4	Samrådsprocessen	
5	Beskrivning befintliga förhållande	
5.1	Gällande planer och områdesskydd	
5.1,1	Översiktsplan, detaljplan, Områdesbestämmelser	
5.1.2	Områdesskydd	
5.2	Riksintressen	
5.3	Kulturminnesvård	
5.4	Naturvärden	
5.5	Höjd och koordinatsystem	
5.6	Vattendjup och bottenförhållanden	
6	Beskrivning av planerad verksamhet	
6.1	Utrivning av befintlig vågbrytare	
6.2	Byggnation av flytande vågbrytare/brygga	
7	Förutsedd miljöpåverkan	
7.1	Förutsedd miljöpåverkan under utrivningsskedet	
7.2	Förutsedd miljöpåverkan vid anläggande av flytande Vågbrytare/brygga	
7.3	Förutsedd miljöpåverkan under driftsskede	
7.4	Planerade skyddsåtgärder	
8	Upprättande av Miljökonsekvensbeskrivning MKB	
8.1	Förslag till huvudsaklig innehållsförteckning i MKB	
9	Sakägare, samrådsrets	
10	Tidsplan	
11	Bilagor	
12	Källor	

1. Administrativa uppgifter

Sökandens namn:	Karlsborgs kommun	
Postadress:	546 82 Karlsborg	
Telefon:	0505-17000	
Organisationsnummer:	212000-1629	
Kontaktperson:	Håkan Karlsson	
Tel. kontaktperson:	0505-172 95	
E-mail kontaktperson:	hakan.karlsson@karlsborg.se	
Konsult:	Svefa AB	
Jurist:	Advokatbyrån Mark och Miljö i Syd AB	
Berört län:	Västra Götalands Län	
Berörd kommun:	Karlsborgs kommun	
Berörda fastigheter:	Karlsborgs Flygfält 1:1	Fortifikationsverket
	Karlsborg Rödesund 5:1	Karlsborgs kommun
	Karlsborg Vanäs 1:9	Statens Fastighetsverk

2. Rådighet

Karlsborgs kommun är sökande i ärendet och den planerade åtgärden berör fastigheten Karlsborg Rödesund 5:1, som ägs av Karlsborgs kommun och fastigheten Karlsborgs Flygfält 1:1 som ägs av Fortifikationsverket. Ett servitutsavtal reglerar Karlsborgs kommun rätt att genomföra åtgärden. Även fastigheten Karlsborg Vanäs 1:9, som ägs av Statens Fastighetsverk, berörs då anslutande väg fram till Vågbrytare/piren, som via landgång, ansluter till den s.k. Stenbryggan som ingår i fastigheten. Ett nyttjanderättsavtal reglerar rättigheten.

3. Bakgrund

Den befintliga Vågbrytaren/piren har och har haft en utomordentlig viktig funktion för vågklimatet och möjligheten till ett optimalt nyttjande av småbåtshamnen i Karlsborgsviken.

Vid reparations- och underhållsarbeten på vågbrytaren/piren har allvarliga rötskador på såväl överbyggnad som på stenkistornas träkonstruktion konstaterats. Försök att åtgärda de mest akuta skadorna har genomförts, men vidare undersökningar av såväl träkonstruktion som stålspons med stödkonstruktioner har visat på så allvarliga brister och skador, att reparation eller ombyggnad av befintliga konstruktioner inte bedöms kunna ge ett tillfredsställande och över tid hållbart resultat. Efter en genomförd förstudie har därför beslut tagits om ett nuvarande huvudalternativ som innebär en

utrivning av befintlig vågbrytare/pir och anläggande av en flytande vågbrytare på samma plats och samma funktion med båtplatser som tidigare.

4. Samrådsprocessen

Karlsborgs kommun har för avsikt att inge ansökan om tillstånd till mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt. Inom ramen för tillståndsprövningen krävs en samrådsprocess. I samrådsprocessen ingår att undersöka om verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Undersökningen innebär att den som avser bedriva verksamheten eller vidta åtgärden tar fram ett samrådsunderlag och samråder i frågan om betydande miljöpåverkan och i fråga om miljökonsekvensbeskrivningens innehåll och utformning (undersökningssamråd). Enligt 6 kap 24 § andra stycket miljöbalken får undersökningssamråd genomföras så att det även uppfyller kraven för ett avgränsningssamråd. Ett avgränsningssamråd ska genomföras när verksamheten kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Vågbrytaren ligger inom område som omfattas av Natura-2000. Enligt 6 kap 10 § p. 1 miljöbalken anses betydande miljöpåverkan alltid föreligga om verksamheten på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Karlsborgs kommun har gjort den preliminära bedömningen att verksamheten varken kan antas medföra betydande miljöpåverkan eller kräver Natura 2000-tillstånd. Bedömningen bygger på att både länsstyrelsen och miljödomstolen vid tidigare tillståndsprövning av den befintliga bryggan kom fram till att den endast hade ringa påverkan på de värden som Natura2000-området ska skydda.

Men kommunen väljer ändå att frivilligt genomföra samrådet så att det också uppfyller kraven för ett avgränsningssamråd. I avgränsningssamrådet ska frågor om miljökonsekvensbeskrivningens avgränsning behandlas. Det samordnade undersöknings- och avgränsningssamrådet genomförs med länsstyrelsen, tillsynsmyndigheten, berörda statliga myndigheter, de enskilda som kan antas bli särskilt berörda och berörd allmänhet.

När samrådet är avslutat kommer en samrådsredogörelse att upprättas och lämnas till länsstyrelsen för beslut i frågan om verksamheten eller åtgärden kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Framförda synpunkter i samrådet kommer också att beaktas i ansökningshandlingarna och i arbetet med den miljökonsekvensbeskrivning som kommer att tas fram.

5. Beskrivning av befintliga förhållanden

Karlsborgs fästning med sina byggnadsverk utgör det dominerande inslaget i det aktuella området. Tillsammans med Göta Kanal och fritidsbåtsturismen på Vättern, utgör de stora delar av den grund som turism-och besöksnäringen vilar på. Den befintliga småbåtshamnen utgörs av Vågbrytaren/piren och flytbryggor som ansluter till den s.k. Stenbryggan. Historiskt har Stenbryggan fungerat som en anöringspunkt för fartygstransporter till och från fästningen från dess tillkomst runt 1820. Vid gynnsamma förhållanden så lägger även Göta kanalbåtar till i anslutning till Stenbryggan och Vågbrytaren/piren. I bifogad situationsplan (bilaga 2) visas nuvarande förhållande.

5.1 Gällande planer och områdesskydd

5.1.1 Översiktsplan, Detaljplan, Områdesbestämmelser

Karlsborgs kommun har en fastställd översiktsplan. Översiktsplan 2020. I planen lyfts området fram som ett av de viktigaste besöksmålen i Karlsborg. Behovet av utveckling av fritidsbåtsturismen och tillgången till båtplatser i området, är också poängterad.

Området saknar detaljplan, men omfattas av områdesbestämmelser, "Områdesbestämmelser Fästningsområdet Karlsborgs kommun", laga kraftvunna 1993-07-14. Dessa har i princip samma roll som en detaljplan.

5.1.2 Områdesskydd

Strandskydd intill 300m från strandlinjen gäller inom hela området för Områdesbestämmelser för Fästningsområdet.

Området berörs av skydd för vattentäkt/ intagsledning till vattenverk. Tidigare skyddsområde är sedan 2014 ersatt av Vattenskyddsområde Vättern.

5.2 Riksintressen

Området berörs av Riksintresse för:

Naturvård	- Västra Vättern och naturhabitat Natura 2000
Friluftsliv/Turism	- Vättern med öar och strandområden
Yrkesfisket	- Vättern
Totalförsvaret	- Vättern
Kulturmiljö	- Karlsborgs Fästning

5.3 Kulturminnesvård

Som framgår av Områdesbestämmelser (se pkt 5.1.1) omfattas Vanäs udde med fästningsområdet av omfattande föreskrifter för kulturminnesvården och är sedan 1988 statligt byggnadsminne. I regeringsbeslut 2006-12-14 fastställdes nya och utökade föreskrifter (bil. 3)

5.4 Naturvärden

Vättern är en stor klarvattensjö med stort djup och är unik i ett europeiskt perspektiv. Den har en mycket speciell fauna med en hel del arter med förekomster av relik karaktär. De har levt kvar sedan sjön var en del av Baltiska issjön. Bland dessa arter kan nämnas röding, harr, stensimpa samt flera invertebrater. Vättern är av riksintresse för naturvård och särskilda bestämmelser gäller för fisket, vidare finns ett vattenvårdsförbund med fastställda vattenvårdsplaner.

5.5 Höjd och koordinatsystem

Höjdsystem: RH 2000

Koordinatsystem: SWEREF 99 1330

5.6 Vattendjup och bottenförhållanden

Medelvattenståndet (RH2000) i Vättern är +88,92 m. ö. h. med en rapporterad högsta och lägsta nivå på +89,37 m. ö. h respektive +88,34 m. ö. h. Vattendjupet i det aktuella området varierar från 2,5 m. – 5,0 m.

Botten i det aktuella området består av ett tunt lager sand (ca 0,1 m.) som överlagras ett lerlager vars mäktighet bedöms understiga 2,5m. Leran bedöms som lös. Leran underlagras av fast mark troligen i form av morän, block eller berg alt. fast lagrad friktionsjord.

6. Beskrivning av planerad verksamhet

6.1 Utrivning av befintlig vågbrytare/pir.

Befintlig Vågbrytaren/Pir är anlagd i två etapper. I etapp ett byggdes den som en traditionell brygga på stenkistor av trä med mellanliggande fritt hängande träskärmar avsedda för vågdämpning. Arbetet färdigställdes 1994 med tillstånd för anläggningen i en dom i Växjö Tingsrätt Vattendomstolen (VA 18/96). Det visade sig dock att den vågbrytande funktionen med nedhängande skärmar inte fungerade som planerat varför man tog beslut om en kompletterande ombyggnad i etapp 2.

I etappen 2 kompletterades stenkistorna med en åt sjösidan slagen spont med stabiliserande tvärstag mot landsidan, mellan befintliga stenkistor. Kompletteringen genomfördes efter tillstånd i en dom i Växjö Tingsrätt, miljödomstolen 2005. (M 875-05).

Utrivningen kommer att utföras genom demontering och rivning av bryggdäck, bärlinor och underliggande träkonstruktioner, varefter demontering av stålkonstruktionen för sponten sker. Efter demontering av stålet kommer stenkistorna att rivs och lastas upp. Alternativt kan sten och block spridas ut på botten för att gynna fisk bland annat. Sista momentet av utrivningen är uppdragning av sponten. Där sponten inte går att dra kommer den att kapas så nära botten som möjligt och lyftas bort. Arbetet kommer att ske med kran och eller grävmaskin på pråm. Utrivet material lastas på pråm för transport till kaj för lastning på bil för vidare transport till återvinning och/eller godkänd deponi. Arbetsområdet kommer under arbetet att begränsas med skyddsanordningar för att minimera grumling och hindra materialflykt.

6.2 Byggnation av flytande vågbrytarbrygga

Efter genomförd utrivning kommer en flytande vågbrytarbrygga att anläggas på samma plats som den utrivna Vågbrytaren/piren. Placering och omfattning framgår av bifogad plan, fotomontage och skisser (Bilaga 4). Bryggan blir av konventionell typ med sammansatta sektioner bestående av betong-cellplastpontoner. Konstruktionen med en cellplastkärna ingjuten i betong gör dem osänkbara och medför ett minimum av underhåll. Bryggsektionerna sjösätts från kaj och bogseras på plats.

Förankring av vågbrytaren/bryggan sker via kättingar samt betongankare som planeras på sjöbotten. Vågbrytaren/bryggan ansluts via en flexibel landgång till Stenbryggan. Landgången byggs så att den tar upp skillnader i vattenstånd och rörelser från vågpåverkan.

Vågbrytaren/bryggans exteriör och funktion har, efter kontakter och möten med Statens Fastighetsverk som förvaltar Karlsborgs fästning, anpassats så att upplevelsen, såväl från land som vatten, så långt möjligt skall överensstämma med befintligt utseende för att inte dominera sin omgivning. Utförandet kommer också att medverka till ett bättre vattenutbyte i hamnen.

7 Förutsedd miljöpåverkan

7.1 Förutsedd miljöpåverkan under utrivningsskedet

Den miljöpåverkan som kan förutses i samband med de planerade åtgärderna är framförallt:

- Temporär och lokal påverkan på fisk och andra vattenlevande arter från grumling och sedimentation under utrivningsarbetet.
- Temporärt buller vid dragning av spont och demontering av byggnadsdelar.
- Temporär ökning av lastbilstrafik vid borttransport av demonterat och rivet material.

7.2 Förutsedd miljöpåverkan vid anläggande av flytande vågbrytare/brygga

Den miljöpåverkan som kan förutses i samband med anläggande av flytande vågbrytare/brygga är framförallt:

- Temporär och lokal påverkan på fisk och andra vattenlevande arter från grumling vid utläggande av betongankare.
- Temporärt buller vid lossning/bogsering av flytelement

7.3 Förutsedd miljöpåverkan under driftsskede

Den miljöpåverkan som kan förutses i samband med driften är:

- Bättre vattenutbyte i småbåtshamnen.
- Temporärt buller vid båttrafik vilket inte avviker från tidigare förhållanden.
- Temporär trafik och buller vid underhållsarbeten vid anläggningen. Jämfört med dagens förhållanden kommer det att ske en väsentlig minskning av behov av tillsyn och underhåll.

7.4 Planerade skyddsåtgärder

För att minimera risken för grumling planeras aktuellt arbetsområdet vid utrivningsarbetets att avgränsas med länsar som försetts med s.k. siltgardiner av geotextil..

8 Upprättande av miljökonsekvensbeskrivning, MKB

8.1 Förslag till huvudsaklig innehållsförteckning MKB

1. Sammanfattning
2. Administrativa uppgifter
3. Inledning och bakgrund
4. Lokalisering och befintliga förhållanden
 - Allmänt
 - Fastighetsförhållanden

- Planförhållanden
 - Riksintressen och andra områdesskydd
 - Naturmiljö
 - Kulturmiljö
 - Recipientförhållanden (vattendjup och bottenförhållanden)
 - Miljökvalitetsnormer
5. Verksamhetsbeskrivning
 - Allmän beskrivning
 - Teknisk beskrivning
 - Alternativa åtgärder och lokaliseringar
 6. Beskrivning av miljökonsekvenser
 - Natura 2000-området
 - Riksintressen
 - Miljökvalitetsnormer för vatten
 - Sammanfattande bedömning miljöpåverkan
 7. Planerade skyddsåtgärder
 8. Samråd
 9. Förslag till kontrollprogram
 10. Kravet på sakkunskap
 11. Källförteckning

9 Sakägare samrådsrets

Skriftlig inbjudan till samråd har skickats till följande sakägare:

- Naturvårdsverket
- Riksantikvarieämbetet
- Havs och vattenmyndigheten
- Försvarsmakten
- Sjöfartsverket
- Länsstyrelsen Västra Götaland
- Vätternvårdsförbundet
- Statens Fastighetsverk Karlsborg
- Fortifikationsverket Karlsborg

- Byggnadsnämnden Karlsborgs kommun
- Göta Kanal AB
- Stenbryggans Yttre Hamnförening, Karlsborg
- Stenbryggans Inre Hamnförening Karlsborg

Allmänhet och organisationer inbjuds till skriftligt samråd via kommunens digitala anslagstavla samt kungörelse i Skaraborgs Läns Allehanda.

10 Tidsplan

Följande preliminära tidsplan har upprättats:

- Samråd med sakägare genomförs maj-oktober 2021.
- Samråd med allmänhet och organisationer genomförs aug-oktober. 2022
- Ansökan till Länsstyrelsen oktober-november 2022.
- Ansökan till Mark och Miljödomstolen januari 2023.
- Fysiska arbeten beräknas kunna ske under våren 2024.

11 Bilagor

- Bilaga 1. Orienteringskarta, översikt Karlsborg dat 2021-03-22
- Bilaga 2. Situationsplan befintliga förhållande dat 2021-03-22
- Bilaga 3. Utökade föreskrifter Fästningsområdet dat 2006-12-14
- Bilaga 4. Skisser och fotomontage över planerad ny vågbrytare dat 2020-06-09

12 Källor

Karlsborgs kommun (2020) Karlsborgs kommuns översiktsplan 2014

Karlsborgs kommun (2020) Områdesbestämmelser Fästningsområdet Karlsborgs kommun (1993-07-14)

Regeringen (2020). Beslut 2006-12-14 Framställning om utökning och fastställande av skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Karlsborgs fästning, Karlsborgs kommun.

Mark och Miljödomstolen 2020. Dom VA 18/96, Växjö Tingsrätt (1996-12-04). Tillstånd att utföra vissa anläggningar i vatten för anläggande av en småbåtshamn vid Stenbryggan, Karlsborgs kommun.

Mark och miljödomstolen (2020) Dom M875-05, Växjö Tingsrätt (2005-10-21). Tillstånd för tätning av befintlig träpir och anläggning av flytbrygga i befintlig småbåtshamn samt byggnation av bryggor i inre delen av Karlsborgsviken på fastigheterna Rödesund 1:5 och Vanäs 1:9, Karlsborgs kommun.

Naturvårdsverket (2021), Skyddad natur (<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>)